

Brusel 5. prosince 2025
(OR. en)

16065/25

JAI 1806
FREMP 366

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2025) 751 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Výroční zpráva o uplatňování Listiny základních práv EU za rok 2025 Hodnocení provádění Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2025) 751 final.

Příloha: COM(2025) 751 final

V Bruselu dne 5.12.2025
COM(2025) 751 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Výroční zpráva o uplatňování Listiny základních práv EU za rok 2025
Hodnocení provádění Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU**

Výroční zpráva o uplatňování Listiny základních práv EU za rok 2025

Hodnocení provádění Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU

Obsah

1. Úvod	2
2. Zajištění účinného uplatňování Listiny členskými státy	4
3. Posílení postavení organizací občanské společnosti, obránců práv a odborníků z praxe v oblasti justice.....	10
4. Podpora využívání Listiny jako kompasu pro orgány EU.....	16
5. Posílení povědomí lidí o právech, která mají podle Listiny	18
6. Závěr	20

1. Úvod

V roce 2025 si připomínáme 25. výročí Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“)¹. Listina byla vyhlášena 7. prosince 2000 v Nice a zakotvuje základní práva všech osob v Evropské unii. Znovu potvrzuje a spojuje občanská a politická práva a hospodářská a sociální práva a převádí je do kontextu EU. Listina zdůrazňuje úlohu základních práv jako základních hodnot EU, které musí orgány EU i členské státy EU respektovat při uplatňování práva EU.

V roce 2020 předložila Evropská komise **Strategii na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU** (dále jen „strategie uplatňování Listiny“)², v níž uznala, že je třeba, aby se práva a zásady vyplývající z Listiny staly skutečností pro všechny. Při uplatňování v období 2020–2030 se strategie uplatňování Listiny opírá o **účinnou spolupráci** mezi Komisí a zúčastněnými stranami, které mají zásadní význam pro posílení provádění a uplatňování základních práv, tj. vnitrostátní, regionální a místní orgány, občanská společnost a obránci lidských práv, odborníci v oblasti justice a orgány EU. Strategie se rovněž zabývá potřebou informovat veřejnost o základních právech a o opravných prostředcích, které jsou k dispozici v případě jejich porušení.

V uplynulých letech se v celé EU kladl větší důraz na prosazování a ochranu základních práv. Základní práva Listiny – rozdělená do kategorií důstojnost, svobody, rovnost, solidarita, občanská práva a soudnictví – jsou jádrem právních předpisů a politik EU a odrážejí náš společný závazek k demokratické a spravedlivé společnosti. Během prvních pěti let provádění strategie byly přijaty nové právní předpisy EU, které chrání a podporují konkrétní základní práva³. Tyto právní předpisy podrobně popisují některé povinnosti členských států v oblasti základních práv a pověřují skupiny zúčastněných stran, jako jsou nezávislé orgány pro základní práva a občanská společnost, aby podporovaly uplatňování Listiny skrze aktivní uplatňování příslušných předpisů EU.

Pokrok v oblasti ochrany základních práv však nelze považovat za samozřejmost⁴. Mechanismy na ochranu těchto práv musí zůstat stále funkční a o zajištění a posílení ochrany práv uvedených v Listině je třeba usilovat trvale a na všech úrovních.

Kdy se Listina uplatňuje?

Vstupem Lisabonské smlouvy v platnost v roce 2009 získala Listina stejnou právní sílu jako Smlouvy⁵, tj. právo EU, od něž se odvozují právní předpisy a politiky EU. Orgány, instituce a jiné subjekty EU musí Listinu dodržovat při všech svých činnostech, stejně jako ji musí dodržovat členské státy při provádění práva EU⁶.

¹ Listina základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391–407).

² [COM\(2020\) 711 final](#).

³ Včetně [nařízení o digitálních službách](#), [evropského aktu o svobodě médií](#), [směrnic o orgánech pro rovné zacházení](#), [směrnice o potírání násilí na ženách a domácího násilí](#), [směrnice o transparentnosti odměňování](#), [návrhu revize směrnice o právech obětí](#) a [návrhu na přepracování směrnice o materiálech pohlavního zneužívání dětí](#).

⁴ Viz zpráva o právním státu 2025, [COM\(2025\) 900 final](#), s. 1 a [Zpráva o základních právech](#) agentury FRA za rok 2025, s. 21.

⁵ Článek 6 Smlouvy o Evropské unii (SEU).

⁶ Ustanovení čl. 51 odst. 1 Listiny.

Členské státy provádějí právo EU tehdy, když:

- přijímají vnitrostátní prováděcí opatření, kterými právní předpisy EU nabývají účinnost,
- přijímají právní předpisy v oblasti, v níž právo EU ukládá konkrétní povinnosti nebo povoluje odchylku od práva EU⁷,
- přijímají zvláštní opatření, která mají přispět k dosažení cíle aktu EU, pokud je k tomu daný akt opravňuje,
- provádějí programy financování EU v souladu s pravidly pro financování EU.

Letošní zpráva o uplatňování Listiny poskytuje důležitou příležitost zhodnotit pokrok v provádění strategie uplatňování Listiny. Zpráva předkládá přehled opatření přijatých v letech 2020 až 2025 s cílem posílit uplatňování Listiny na úrovni EU a v členských státech. Upozorňuje také na zbývající výzvy v tomto ohledu a určuje, kde je třeba vyvinout další úsilí, navrhuje oblasti pro zlepšení a podporuje hlubší spolupráci mezi orgány EU, členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami v druhé polovině provádění strategie.

Komise shromáždila údaje pro tuto zprávu prostřednictvím **různých cílených konzultací** a výzvy k předložení faktických podkladů⁸. Tato zpráva vychází z kvalitativního posouzení zpětné vazby z konzultací, včetně cílených online konzultací s: i) členskými státy⁹; ii) kontaktními místy pro záležitosti Listiny¹⁰; iii) místními a regionálními orgány¹¹; iv) Evropskou sítí národních institucí pro lidská práva (ENNHRI), evropskou sítí vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení (EQUINET) a Evropskou sítí veřejných ochránců práv a jejich členy¹²; v) soudci a dalšími odborníky z praxe v oblasti justice, poskytovateli justičního vzdělávání a jejich sítěmi¹³; vi) útvary Komise a vii) Agenturou Evropské unie pro základní práva (FRA). Prostřednictvím Platformy pro základní práva agentury FRA¹⁴ proběhla online konzultace s občanskou společností, stejně jako řada konzultačních schůzek¹⁵.

2. Zajištění účinného uplatňování Listiny členskými státy

⁷ Pokud členské státy přijímají právní předpisy v oblasti, kde EU nemá pravomoc a kde neexistuje žádné právo EU, neprovádějí právo EU a Listina se nepoužije. Mnohá základní práva zakotvená v Listině jsou však rovněž zakotvena ve vnitrostátních ústavách a judikatuře, jakož i v Evropské úmluvě o lidských právech, jejímiž smluvními stranami jsou všechny členské státy EU.

⁸ [Podělte se o svůj názor – přezkum strategie uplatňování Listiny v polovině období.](#)

⁹ Odpovědi přišly z 20 zúčastněných členských států: AT, BE, BG, CY, DK, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, RO, SK, SI, ES a SE.

¹⁰ Odpovědi přišly od 12 zúčastněných kontaktních míst pro záležitosti Listiny: AT, BE, HR, CY, FI, LV, LT, MT, NL, RO, ES a SE.

¹¹ 51 účastníků.

¹² 23 účastníků

¹³ 112 účastníků.

¹⁴ [Občanská společnost a Platforma pro základní práva.](#) Celkem bylo obdrženo 101 odpovědí. Konzultace byla rozeslána prostřednictvím Platformy pro základní práva agentury FRA. Platformu tvoří více než 1 000 organizací občanské společnosti, odborů, náboženských organizací, odborníků zastupujících akademickou obec a výzkumné instituce a jednotlivých obránců lidských práv.

¹⁵ S pracovní skupinou Rady pro základní práva, občanská práva a volný pohyb osob, Výborem pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci Evropského parlamentu, Komisí pro občanství, správu, institucionální a vnější věci Evropského výboru regionů, skupinou ad hoc Základní práva a právní stát Evropského hospodářského a sociálního výboru a Úřadem vysokého komisaře OSN pro lidská práva.

Klíčovou roli při provádění a uplatňování Listiny mají členské státy, přičemž vnitrostátní orgány plně uplatňují základní práva vždy, když provádějí právo EU. Komise se proto ve strategii uplatňování Listiny zavázala **posílit partnerství s členskými státy s cílem zajistit účinné provádění a uplatňování Listiny** pomocí předcházení porušování základních práv, podporou informovanosti o základních právech, zvyšováním koordinace a zajišťováním prosazování.

2.1. Kontaktní místa pro záležitosti Listiny

V zájmu zajištění účinné koordinace a spolupráce při uplatňování Listiny **jmenovala většina členských států vnitrostátní kontaktní místo pro záležitosti Listiny**¹⁶. Komise podpořila práci kontaktních míst pořádáním informačních schůzek a výměnou osvědčených postupů online i osobně a sdílením aktuálních informací o Listině. V rámci další podpory tohoto úsilí budou kontaktní místa pro záležitosti Listiny součástí **sítě Komise**, v rámci níž bude docházet k pravidelné výměně informací o provádění a uplatňování Listiny, přičemž Komise bude těmto kontaktním místům organizovat práci.

Vnitrostátní správní orgány mohou nejlépe určit, jak by měly být úkoly kontaktních míst pro záležitosti Listiny organizovány, aby se účinně zlepšila koordinace v oblasti základních práv v každém vnitrostátním kontextu¹⁷. Konzultace rovněž naznačují, že kontaktní místa mohou dále spolupracovat s orgány pro základní práva, občanskou společností a místními a regionálními orgány¹⁸. Komise proto **vyzývá členské státy, aby posílily opatření v oblasti poskytování informací, zvyšování povědomí a budování kapacit v souvislosti s Listinou** na vnitrostátní úrovni, a to i **podporou činností kontaktních míst pro záležitosti Listiny** a zapojením občanské společnosti a národních institucí pro lidská práva do této činnosti.

2.2. Podpora školení o Listině

V rámci strategie uplatňování Listiny byly členské státy vyzvány, aby podporovaly používání Listiny a povědomí o ní tím, že vypracují **pokyny a odbornou přípravu pro vnitrostátní, regionální a místní správy a budou sdílet osvědčené postupy**¹⁹, a aby prosazovaly vzájemné učení v oblasti Listiny. Polovina členských států uspořádala specializované vzdělávání v oblasti

¹⁶ Konzultace členských států, otázka č. 2.

¹⁷ Úkoly kontaktních míst jsou různorodé a zahrnují sdílení informací a osvědčených postupů týkajících se Listiny (92 %), poskytování nebo koordinaci vzdělávání v oblasti Listiny (58 %), pomoc orgánům při hodnocení dopadů právních předpisů a politik na základní práva (25 %), organizaci akcí věnovaných Listině, činnosti související s financováním EU a podávání zpráv o Listině Komisi a agentuře FRA; konzultace s kontaktními místy pro záležitosti Listiny, otázka č. 2; konzultace členských států, otázka č. 3. Hlavními problémy jsou nedostatek času kvůli jiným pracovním úkolům (83 %), široký rozsah možných úkolů (83 %) a nejasné pokyny Komise (67 %); konzultace s kontaktními místy pro záležitosti Listiny, otázka č. 7; konzultace členských států, otázka č. 6.

¹⁸ Většina úkolů kontaktních míst je vykonávána v rámci vlád (67 %), dále ve spolupráci s EU (33 %), občanskou společností (25 %) a národními institucemi pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a veřejnými ochránci práv (17 %); konzultace s kontaktními místy pro záležitosti Listiny, otázka č. 5.

¹⁹ V současné době 16 členských států sdílí osvědčené postupy týkající se uplatňování Listiny na portálu e-justice ([osvědčené postupy členských států týkající se Listiny](#)). 58 % odpovídajících členských států uvedlo, že portál aktualizovalo (konzultace s členskými státy, otázka č. 10); a 23 poskytlo informace o tom, kde se lze domáhat nápravy v případě porušení základních práv ([vnitrostátní soudy a nesoudní subjekty](#)).

Listiny²⁰, je však zapotřebí cílenější odborné přípravy, aby se zajistilo, že všechny příslušné orgány budou mít dostatečné znalosti o základních právech²¹. Komise toto úsilí dále podpoří tím, že **s cílem pomoci vnitrostátním zúčastněným stranám při provádění a uplatňování Listiny zahájí program vzájemného učení o Listině**, který bude zahrnovat vzájemné výměny a workshopy a nadnárodní sdílení osvědčených postupů.

Agentura FRA podporuje uplatňování Listiny na vnitrostátní úrovni prostřednictvím sběru a analýzy údajů, mimo jiné ve svých **zpráвах o základních právech** a v databázi **Charterpedia**²². S cílem umožnit výměnu osvědčených postupů týkajících se Listiny organizují agentura FRA a Komise od roku 2023 **každoroční online akci CharterXchange**, na níž se setkávají odborníci z praxe a další zájemci, včetně vnitrostátních správních orgánů, aby si vyměňovali zkušenosti a diskutovali o výzvách a příležitostech souvisejících s uplatňováním Listiny²³.

Komise a agentura FRA **vypracovaly školicí programy a materiály týkající se Listiny a budou i nadále zvyšovat povědomí o stávajících materiálech**, informacích a nástrojích. Členské státy se dále vyzývají, aby vypracovaly informační a vzdělávací materiály o Listině ve svých národních jazycích a aby případně také přeložily nástroje Listiny agentury FRA a přizpůsobily je vnitrostátnímu kontextu.

2.3. Větší využívání posouzení dopadů na základní práva na vnitrostátní úrovni

V rámci strategie uplatňování Listiny byly členské státy vyzvány, **aby využívaly posouzení dopadů a postupy legislativní kontroly** za účelem zajištění toho, aby iniciativy provádějící právo EU byly v souladu s Listinou²⁴. Některé členské státy vypracovaly pokyny a využívají poradní orgány a veřejné konzultace na pomoc při uplatňování Listiny, zatímco ministerstva a parlamentní orgány mají rovněž ústřední úlohu při dohledu a přezkumu souladu legislativních návrhů s Listinou²⁵. Z výzkumu agentury FRA zároveň vyplývá, že posouzení dopadů legislativních návrhů na základní práva²⁶ se neprovádí systematicky a hodnocení *ex post* jsou spíše výjimkou než pravidlem. To naznačuje, že je třeba i nadále podporovat vnitrostátní orgány

²⁰ 53 % odpovídajících členských států; konzultace členských států, otázka č. 9. Vzhledem k tomu, že se konzultace zúčastnilo pouze 20 členských států, zůstávají výsledky orientační.

²¹ Konzultace členských států, otázka č. 25.

²² Příspěvek FRA, s. 3–4, s odkazem na databázi [Charterpedia](#) a [Zprávu o základních právech za rok 2025](#). Databáze [Charterpedia](#) obsahuje články Listiny dostupné ve všech jazycích EU, judikaturu a odkazy na právní předpisy v angličtině a národních jazycích. [Příručka k Listině](#), [příručka pro školitele](#) a [e-learningové kurzy](#) jsou k dispozici ve všech jazycích (kromě GA a MT). Viz [materiály a zdroje agentury FRA o Listině](#), [informace o Listině](#).

²³ Např. [2. ročník EU CharterXchange](#), [3. ročník EU CharterXchange](#).

²⁴ 79 % odpovídajících členských států uvádí, že k zajištění souladu s Listinou používá posouzení dopadů a legislativní kontrolu (konzultace s členskými státy, otázka č. 7).

²⁵ 37 % odpovídajících členských států vydalo pokyny pro státní orgány týkající se posuzování dopadů na Listinu při provádění a uplatňování právních předpisů EU; konzultace členských států, otázka č. 7. Úlohu vnitrostátních parlamentů zmiňují DE, FI, HU, IE a ES; konzultace členských států, otázka č. 8. V 53 % členských států bylo vnitrostátním, místním nebo regionálním orgánům umožněno specializované vzdělávání.

²⁶ Posouzení dopadů na lidská práva zahrnují 1. posouzení dopadů *ex ante* (posouzení možných dopadů právních předpisů); 2. právní přezkum (posouzení legislativního návrhu z hlediska norem základních práv); a 3. hodnocení *ex post* (retrospektivní hodnocení vlivu právních předpisů na základní práva po jejich zavedení); FRA, 2025, „Better legislation: Human rights impact assessments in lawmaking“ (Lepší právní předpisy: posuzování dopadů na lidská práva při tvorbě právních předpisů).

při hodnocení dopadů právních předpisů, kterými se provádějí závazky EU, na základní práva, pokud by tyto návrhy mohly mít významný dopad na práva vyplývající z Listiny. Komise vyzývá kontaktní místa pro záležitosti Listiny, aby tvůrcům politik na celostátní a místní úrovni poskytla příslušné nástroje a informace, které jim pomohou při provádění takových posouzení dopadů.

2.4. Role místních a regionálních subjektů

Listinu používají místní a regionální orgány²⁷, přičemž při vytváření akčních plánů a sítí založených na základních právech²⁸ je pro ně užitečný **rámec pro města lidských práv agentury FRA**²⁹. V rámci projektu **RIGHTSCITIES**³⁰ financovaného **programem Občané, rovnost, práva a hodnoty (CERV)** jsou vyvíjeny specializované školicí nástroje. Od roku 2021 Komise pomáhá místním a regionálním orgánům prosazovat Listinu prostřednictvím **výzvy k partnerské spolupráci měst v rámci programu CERV**³¹. Partnerská spolupráce měst vytváří příležitosti pro spolupráci mezi obcemi v různých zemích a umožňuje místním orgánům řešit společné problémy optikou Listiny. Projekty se zaměřovaly například na nediskriminaci, začleňování, demokratickou účast, genderovou rovnost a práva příslušníků menšin.

Je však zapotřebí dalších informací o přidané hodnotě Listiny ve srovnání s jinými nástroji v oblasti lidských práv a o tom, kdy se uplatňuje na místní úrovni³². Z konzultací vyplývá potřeba další praktické podpory, jako je školení na míru, zvyšování povědomí a financování³³. Komise proto **vyzývá členské státy, aby podpořily místní a regionální orgány při uplatňování Listiny**, například na základě materiálů vypracovaných v rámci projektu RIGHTSCITIES.

2.5. Prevence, monitorování a prosazování

Podle práva EU nesou hlavní odpovědnost za správné uplatňování práva EU vnitrostátní orgány. Vnitrostátní soudy hrají klíčovou úlohu při prosazování Listiny tím, že uplatňují a vykládají právo EU ve vnitrostátním právním řádu. Mechanismus řízení o předběžné otázce zavádí mechanismus dialogu mezi Soudním dvorem Evropské unie a vnitrostátními soudy, který má zajistit jednotný výklad práva EU, včetně Listiny.

²⁷ Odpovídající místní a regionální orgány Listinu využívají jako zdroj při tvorbě politik a rozhodování (33 %), při financování z EU (33 %) a ke zvyšování povědomí (25 %); konzultace s místními a regionálními orgány, otázka č. 6. Za oblasti politiky, v nichž mohou Listinu nejúčinněji využívat, označují rovnost a nediskriminaci (80 %), bydlení, zdraví, vzdělávání, sociální ochranu a podporu zranitelných skupin (59 %), ochranu osobních údajů (49 %) a místní demokracii (57 %); konzultace s místními a regionálními orgány, otázka č. 11. 52,94 % respondentů pocházelo z Polska, což ovlivňuje průkaznost této konzultace.

²⁸ Konzultace s místními a regionálními orgány, otázka č. 10.

²⁹ [Města lidských práv v EU: rámec pro posílení práv na místní úrovni](#). Tento rámec zná 41 % respondentů.

³⁰ [RIGHTSCITIES – Institut Raoula Wallenberga pro lidská práva a humanitární právo](#). [RIGHTSCITIES – LBI für Grund- und Menschenrechte](#).

³¹ Ze 400 financovaných projektů v letech 2021–2025 přibližně 10 % odkazuje na Listinu.

³² Konzultace s místními a regionálními orgány, otázky č. 15 a 21. 47 % respondentů nepodniká žádné iniciativy ke zvýšení využívání Listiny svým orgánem a 33 % o takových iniciativách neví; konzultace s místními a regionálními orgány, otázka č. 12.

³³ Konzultace s místními a regionálními orgány, otázky č. 21 a 22. 75 % odpovídajících orgánů se nezúčastnilo vzdělávání o Listině (otázka č. 7) a 26 % považuje dostupné možnosti vzdělávání za nedostatečné nebo neví, zda jsou dostatečné (55 %) (otázka č. 8).

Ve strategii uplatňování Listiny Komise zdůraznila význam nepřetržitého **dialogu s členskými státy s cílem zabránit porušování základních práv**³⁴. Tento dialog probíhá zejména v pracovních skupinách zaměřených na konkrétní politiky³⁵ a prostřednictvím vzájemného učení³⁶. Komise zároveň potvrdila svůj závazek **monitorovat uplatňování Listiny a souvisejících právních předpisů EU** a pozorně sledovat případy, kdy členský stát při uplatňování práva EU vykazuje systémové selhání při uplatňování Listiny³⁷. V minulých letech Komise zahájila řízení o nesplnění povinnosti³⁸ týkající se dodržování konkrétních práv uvedených v Listině, jako je například právo na účinnou právní ochranu, ochrana osobních údajů, respektování soukromého a rodinného života, právo na svobodu pokojného shromažďování, svoboda sdružování, zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti, pohlaví nebo sexuální orientace, respektování lidské důstojnosti, svoboda projevu a pluralita sdělovacích prostředků, právo na respektování povinnosti mlčenlivosti a presumpce nevinny.

Od roku 2021 předkládá Komise **výroční zprávy o uplatňování Listiny**, které se zabývají dopadem Listiny v určitých oblastech³⁹. Strategie uplatňování Listiny a výroční zprávy o jejím uplatňování jsou součástí širšího úsilí na úrovni EU o posílení základních hodnot, včetně dodržování lidských práv, právního státu, demokracie a rovnosti. Patří sem také výroční zprávy o právním státu⁴⁰, Akční plán pro evropskou demokracii, balíček opatření na obranu demokracie⁴¹, zprávy o občanství EU⁴², Evropský štít pro demokracii⁴³, Strategie pro

³⁴ Komise rovněž poskytla školení o základních právech sítě SOLVIT.

³⁵ Například skupina na vysoké úrovni pro boj proti nenávisným verbálním projevům a trestným činům z nenávislosti, která pomáhá členským státům provádět rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV; expertní skupina, která pomáhá členským státům při provádění a uplatňování směrnice (EU) 2019/1937 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie; Síť EU pro práva dětí, která poskytuje platformu pro dialog o provádění Strategie EU pro práva dítěte a doporučení Komise o integrovaných systémech ochrany dětí; síť pro prevenci genderově podmíněného a domácího násilí; skupina na vysoké úrovni pro otázky rovnosti, nediskriminace a rozmanitosti, která podporuje závazek bojovat proti diskriminaci a podporovat rovnost a rozmanitost; Evropská síť pro právní předpisy v oblasti rovného zacházení, která poskytuje informace o dodržování směrnic o rovnosti.

³⁶ Například program vzájemného učení v oblasti genderové rovnosti, partnerské iniciativy v oblasti boje proti nenávisným verbálním projevům a trestným činům z nenávislosti a Platforma EU pro účast dětí.

³⁷ V souladu se zásadou subsidiarity Komise zpravidla nezasahuje v individuálních případech týkajících se porušení základních práv, které musí řešit vnitrostátní orgány a soudy v souladu s vnitrostátními opravnými prostředky. Zasáhne pouze tehdy, pokud existují prvky, které poukazují na existenci ustanovení nebo systematických postupů, které porušují povinnosti vyplývající z práva Unie. Viz rovněž bod 5: Posílení povědomí lidí o právech, která mají podle Listiny.

³⁸ [Případy nesplnění povinnosti v EU – Případy nesplnění povinnosti, provedení směrnic a dialog EU Pilot](#). Viz například [věc C-204/21, Komise proti Polsku \(nezávislost a soukromý život soudců\)](#), [věc C-808/21, Komise proti České republice \(svoboda shromažďování a sdružování\)](#), [věc C-769/22, Komise proti Maďarsku \(lidská důstojnost, ochrana osobních údajů a respektování soukromého a rodinného života, svoboda projevu a informací, zákaz diskriminace\)](#), [věc C-92/23, Komise proti Maďarsku \(Právo poskytovat mediální služby na rádiové frekvenci\)](#), [věc C-829/24, Komise proti Maďarsku \(Ochrana před zahraničním politickým vměšováním\)](#) a [věc C-57/25, Komise proti Estonsku \(Účinný prostředek nápravy před soudem\)](#).

³⁹ Byly vydány [čtyři výroční zprávy o uplatňování Listiny](#), které se zaměřují na základní práva v digitálním věku, prosperující občanský prostor, účinnou právní ochranu a přístup ke spravedlnosti a financování základních práv.

⁴⁰ [Zpráva o právním státu z roku 2025](#). Monitorování se týká také otázek, jako je nezávislost soudnictví a příznivý rámec pro občanský prostor, které mají přímý význam pro uplatňování základních práv.

⁴¹ Včetně [JOIN\(2025\) 791 final](#) a [COM\(2025\) 790 final](#).

⁴² [Zpráva o občanství EU](#).

⁴³ [JOIN\(2025\) 791 final](#).

občanskou společnost⁴⁴ a strategie zaměřené na potřeby konkrétních skupin držitelů práv⁴⁵.

Při vypracovávání výročních zpráv o uplatňování Listiny a shromažďování informací a údajů pro tyto zprávy Komise spolupracuje s dalšími orgány EU a agenturami, zejména s agenturou FRA, a vede rozsáhlé konzultace se zúčastněnými stranami⁴⁶. **Zprávy o uplatňování Listiny jsou cenným nástrojem pro zdůraznění významu základních práv v různých politikách** a zároveň připomínají široký rozsah a použitelnost Listiny. Zprávy jsou užitečné i pro občanskou společnost a soudnictví⁴⁷, neboť poskytují pravidelné souhrnné informace o příslušných právních předpisech EU, slouží jako vodítko pro obhajobu na podporu základních práv a celkově poukazují na stávající výzvy⁴⁸. Zúčastněné strany však vyzvaly k většímu využívání těchto zpráv jakožto monitorovacích nástrojů; za tím účelem navrhly zaměřit se na ochranu konkrétních práv podle Listiny a uvádět odkazy na soudní rozhodnutí.

Komise bude hledat způsoby, jak zprávy o uplatňování Listiny dále rozvíjet, aby poskytovaly podrobnější přehled o hlavním vývoji týkajícím se uplatňování konkrétních práv Listiny souvisejících s vybraným tématem, včetně příslušných soudních rozhodnutí. Komise svá zjištění doloží příslušnými datovými ukazateli z Eurostatu a dalších relevantních zdrojů, budou-li k dispozici. Provede studii proveditelnosti s cílem analyzovat další možnosti posílení monitorování základních práv v kontextu výročních tematických zpráv o uplatňování Listiny. Tyto aspekty budou rovněž projednávány v rámci nové platformy občanské společnosti, která bude zřízena v roce 2026⁴⁹.

Z konzultací vyplývá, že **opatření navazující na zprávy o uplatňování Listiny na vnitrostátní úrovni zůstala omezená**⁵⁰. Komise proto **vyzývá členské státy, aby zvýšily své úsilí navazující na zprávy o uplatňování Listiny**, zejména pořádáním akcí s příslušnými skupinami zúčastněných stran zaměřených na diskusi o tématu výroční zprávy ve vnitrostátním kontextu.

Komise rovněž vyzvala Evropský parlament a Radu, aby s cílem navázat na zprávy o uplatňování Listiny zorganizovaly věcné jednání. V roce 2021 přijala Rada **závěry Rady o posílení uplatňování Listiny**, v nichž podrobně popsala opatření, která mohou členské státy přijmout na podporu provádění strategie⁵¹. Každý rok vyzvala Komisi, aby členským státům

⁴⁴ [COM\(2025\) 790 final](#).

⁴⁵ Jako je [Strategie EU pro práva dítěte](#). Strategie Unie rovnosti viz poznámka pod čarou 107.

⁴⁶ Zúčastněné strany, s nimiž byla tato zpráva konzultována, jsou uvedeny v kapitole 1.

⁴⁷ Konzultace s občanskou společností, otázka č. 19. O těchto zprávách ví 68,32 % respondentů; konzultace s odborníky v oblasti justice, otázka č. 19. O těchto zprávách ví 72,22 % respondentů.

⁴⁸ Podle Evropské sítě národních institucí pro lidská práva zvláštní pozornost Komise věnovaná shromažďování informací od klíčových zúčastněných stran pro výroční zprávu o uplatňování Listiny zvýšila uznání významu a potřeb zúčastněných stran na úrovni EU. Příspěvek sítě ENNHRI ke konzultacím s národními institucemi pro lidská práva, s. 5.

⁴⁹ [COM\(2025\) 790 final](#).

⁵⁰ 37 % členských států, které odpověděly, uvedlo, že zorganizovalo následné akce; konzultace členských států, otázka č. 11. Některé členské státy zaslaly zprávu pro informaci příslušnému ministrovi (HU) nebo ministerstvům a národním institucím pro lidská práva (LU, ES). V BG přispěla zjištění k rozvoji budoucích akcí v oblasti justičního vzdělávání. PL a PT uspořádaly vnitrostátní následné akce. Viz rovněž konzultace s národními institucemi pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a veřejnými ochránci práv, otázka č. 27.

⁵¹ [Závěry Rady o posílení uplatňování Listiny základních práv v Evropské unii](#).

predložila zjištění zprávy o uplatňování Listiny, a přijala závěry Rady k tématu zprávy s dalšími doporučeními⁵².

Komise ve strategii rovněž vyzvala Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty, aby **při uplatňování Listiny rozvíjely meziparlamentní spolupráci**. Evropský parlament dále znovu vyzývá, aby zapojil vnitrostátní parlamenty do výraznějšího uplatňování Listiny, a to i uspořádáním **meziparlamentní koordinační schůzky o uplatňování Listiny**. Komise je připravena podpořit rozvoj této iniciativy.

2.6. Zajištění ochrany hodnot Listiny prostřednictvím fondů EU

Financování z EU je pro podporu provádění politik EU zásadní. Aby bylo zajištěno, že využívání fondů EU je v souladu s Listinou, obsahuje nařízení o společných ustanoveních⁵³ **základní horizontální podmínku týkající se účinného provádění a uplatňování Listiny (základní horizontální podmínka Listiny)**⁵⁴. Základní horizontální podmínka Listiny vyžaduje, aby členské státy zavedly opatření, která zajistí, že programy podporované z fondů nařízení o společných ustanoveních budou ve všech fázích plánování a provádění v souladu s Listinou. Vyzývají se, aby do těchto opatření zapojily organizace občanské společnosti, jako jsou nezávislé orgány pro základní práva. Členské státy jsou rovněž povinny zavést opatření pro podávání zpráv monitorovacím výborům týkajících se případů nesouladu činností s Listinou a stížností v souvislosti s Listinou.

Komise bude i nadále sledovat, zda je základní horizontální podmínka Listiny plněna po celé programové období, a v případě potřeby přijme nezbytná opatření k zajištění jejího dodržování⁵⁵. Z konzultací však vyplývá, že je potřeba získat více informací a pokynů, které by pomohly vnitrostátním a regionálním orgánům spravujícím finanční prostředky EU uplatňovat Listinu, například poskytováním pokynů prostřednictvím vzdělávacích modulů, budováním kapacit nebo výměnou osvědčených postupů⁵⁶. V souladu se závazkem přijatým ve strategii uplatňování Listiny byly tyto pokyny zveřejněny ve formě **příručky, která má vnitrostátním a regionálním orgánům a subjektům pomoci zajistit soudržné a účinné provádění základní horizontální podmínky Listiny**⁵⁷. Komise přeloží příručku do úředních jazyků EU, aby zajistila její přístupnost pro zúčastněné strany v jednotlivých zemích. Komise rovněž

⁵² [Závěry Rady o posilování digitálních kompetencí pro ochranu a prosazování základních práv v digitálním věku; Závěry Rady o uplatňování Listiny základních práv EU: úloha občanského prostoru při ochraně a prosazování základních práv v EU; Závěry Rady o uplatňování Listiny základních práv EU; Zvyšování důvěry prostřednictvím účinné právní ochrany a přístupu ke spravedlnosti; Závěry Rady o uplatňování Listiny základních práv EU: financování na podporu, ochranu a prosazování základních práv.](#)

⁵³ [Nařízení \(EU\) 2021/1060.](#)

⁵⁴ Základní horizontální podmínka „Účinné uplatňování a provádění Listiny základních práv EU“ uvedená v příloze III nařízení o společných ustanoveních. Kromě základní horizontální podmínky Listiny obsahuje nařízení o společných ustanoveních horizontální zásady v článku 9, které vyžadují dodržování základních práv a soulad s Listinou ze strany Komise a členských států při provádění fondů.

⁵⁵ Více informací o mechanismech a postupech pro sledování plnění základní horizontální podmínky Listiny naleznete ve strategii uplatňování Listiny, s. 9, a ve [zprávě o uplatňování Listiny z roku 2024](#), s. 21.

⁵⁶ Konzultace s členskými státy, otázka č. 15 a otázka č. 16.

⁵⁷ [Příručka o základních právech při financování z EU.](#)

prozkoumá, zda je v rámci příštího víceletého finančního rámce zapotřebí dalších opatření, jako jsou činnosti na budování kapacit nebo výměna osvědčených postupů.

Návrh Komise na příští víceletý finanční rámec obsahuje silné záruky a pobídky, aby financování z EU respektovalo Listinu a právní stát⁵⁸. Předpokladem finanční podpory je- dodržování zásad právního státu a Listiny. Pokud mají být jejich národní a regionální plány schváleny, budou muset členské státy prokázat, že mají zavedeny vhodné mechanismy k zajištění souladu s právním státem a horizontální základní podmínkou Listiny po celou dobu provádění fondů.

3. Posílení postavení organizací občanské společnosti, obránců práv a odborníků z praxe v oblasti justice

3.1. Občanská společnost

Strategie uplatňování Listiny zdůrazňuje nepostradatelný přínos organizací občanské společnosti a obránců lidských práv k zajištění toho, aby základní práva mohl požívat každý. Ve strategii Komise vyzvala **členské státy, aby podporovaly příznivé a bezpečné prostředí pro organizace občanské společnosti** a obránce lidských práv ve své zemi, a to i na místní úrovni⁵⁹.

Komise věnovala **zprávu o uplatňování Listiny z roku 2022 prosperujícímu občanskému prostoru**⁶⁰ a popsala v ní úlohu organizací občanské společnosti, obránců lidských práv, národních institucí pro lidská práva, orgánů pro rovné zacházení a veřejných ochránců práv při podpoře uplatňování Listiny, zmapovala opatření přijatá na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni na jejich ochranu, podporu a posílení jejich postavení a určila výzvy, nedostatky a oblasti, které je třeba v tomto ohledu zlepšit. Zpráva zaznamenala **další zúžení občanského prostoru v celé EU**⁶¹, přičemž organizace občanské společnosti, obránci lidských práv a jejich členové nahlašovali výhrůžky a obtěžování⁶².

V návaznosti na zprávu o uplatňování Listiny z roku 2022 uspořádala Komise sérii seminářů o opatřeních potřebných k dalšímu posílení, ochraně a podpoře občanské společnosti, která byla zakončena akcí na vysoké úrovni v listopadu 2023⁶³. Závěrečná zpráva⁶⁴ doporučila členským státům a orgánům EU, aby se zavázaly k ochraně, prosazování a podpoře občanského prostoru v EU. Tyto závěry byly podkladem pro **doporučení Komise z roku 2023 o podpoře zapojení a účinné účasti občanů a organizací občanské společnosti v procesech tvorby veřejných politik**⁶⁵. V souladu s tímto doporučením Komise vyvinula nástroje pro zapojení občanů do

⁵⁸ COM(2025) 46, s. 12.

⁵⁹ Členské státy uvádějí, že zavedly politiky občanské společnosti, a odkazují na vnitrostátní možnosti financování a právní předpisy na ochranu svobody sdružování a projevu. Konzultace členských států, otázka č. 17.

⁶⁰ COM(2022) 716, s. 7. Rovněž [Zpráva o právním státu z roku 2025](#), s. 29.

⁶¹ [Občanská společnost | Agentura Evropské unie pro základní práva](#), [Občanský prostor | OECD](#), [Monitorování občanského prostoru Civicus](#), [Občanské fórum](#). Viz tak [zpráva o právním státu 2025](#), p. 30.

⁶² [FRA, Protecting civil society – Update 2023 \(„Ochrana občanské společnosti – aktualizace 2023“\)](#), s. 3; [COM\(2022\) 716](#), s. 13.

⁶³ [Prosperující občanský prostor pro dodržování základních práv v EU: rámec pro budoucí opatření](#).

⁶⁴ [Závěrečná zpráva – Prosperující občanský prostor pro dodržování základních práv v EU | Evropská komise](#).

⁶⁵ [Doporučení Komise \(EU\) 2023/2836](#).

tvorby politik, zejména evropské panelové diskuse občanů, které by mohly inspirovat vnitrostátní a místní vlády k vytvoření vlastních strategií zapojení občanů. V roce 2024 Komise rovněž přijala **dvě směrnice o minimálních standardech pro fungování orgánů pro rovné zacházení** s cílem zlepšit jejich účinnost a zaručit jejich nezávislost⁶⁶.

Na základě těchto iniciativ a v reakci na výzvy občanské společnosti přijala Komise dne 12. listopadu 2025 **Strategii EU pro občanskou společnost**⁶⁷. Strategie zavádí rámec pro podporu zapojení organizací občanské společnosti a pro jejich ochranu, podporu a zajištění udržitelného a transparentního financování na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni. Komise zřídí **platformu občanské společnosti**, aby zintenzivnila spolupráci s organizacemi občanské společnosti, které se zabývají základními právy a dalšími politikami EU založenými na hodnotách. Komise rovněž vyzývá členské státy, aby **zapojily občanskou společnost do činností souvisejících s Listinou na vnitrostátní úrovni** a zajistily tak výměnu informací a vzájemné budování kapacit⁶⁸.

Komise se rovněž zavázala podporovat příznivé prostředí pro občanskou společnost, zejména prostřednictvím **financování z programu CERV**⁶⁹. V letech 2022 až 2025 bylo subjektům, které přispívají k uplatňování hodnot zakotvených v článku 2 Smlouvy o EU a v Listině, poskytnuto více než 1,3 miliardy EUR⁷⁰.

V červenci 2025 přijala Komise **návrh nového programu financování AgoraEU**, který má v letech 2028 až 2034 pokračovat ve financování podpory a ochrany základních práv prostřednictvím složky Demokracie, občané, rovnost, práva a hodnoty („CERV+“)⁷¹. V rámci nového víceletého finančního rámce bude Unie ve spolupráci s vnitrostátními rozpočty a jako doplněk k dalšímu úsilí na evropské a vnitrostátní úrovni podporovat občanskou společnost při prosazování uplatňování Listiny, mimo jiné prostřednictvím navrhovaného programu AgoraEU a programu Spravedlnost⁷², jakmile budou přijaty.

⁶⁶ [Směrnice Rady \(EU\) 2024/1499](#) a [směrnice \(EU\) 2024/1500](#).

⁶⁷ [COM \(2025\) 790 final](#).

⁶⁸ Z oslovených organizací občanské společnosti 70 % nevědělo o opatřeních, která vnitrostátní, regionální nebo místní orgány přijaly za účelem posílení občanské společnosti. Několik z nich poukázalo na to, že vlády občanskou společnost aktivně zastrahují. Obecně zaznamenaly rozdíl mezi strategiemi a konkrétními opatřeními přijatými jejich členskými státy. Konzultace s organizacemi občanské společnosti, otázka č. 8. Vnitrostátní politiky zaměřené na posílení občanského prostoru – viz [Civic space | OECD](#).

⁶⁹ Viz [další informace o programu; Zpráva o uplatňování Listiny, 2024](#), s. 5; [SWD/2025/133](#).

⁷⁰ [Program Občané, rovnost, práva a hodnoty – Výkonnost – Evropská komise](#). Další informace o tom, jak programy financování EU napomohly uplatňování Listiny, jsou k dispozici ve [zprávě o uplatňování Listiny z roku 2024](#). Viz také [závěry Rady ze dne 7. března 2025](#). V rámci každoročních výzev k předkládání návrhů CHAR-LITI byly financovány projekty zaměřené na budování kapacit a zvyšování povědomí o Listině, posílení občanského prostoru, strategické soudní spory, boj proti nenávislným verbálním projevům a trestným činům z nenávislosti a ochranu oznamovatelů; [portál EU pro financování a nabídková řízení](#). V rámci složky programu CERV zaměřené na hodnoty Unie Komise podpořila evropské sítě, organizace občanské společnosti a think-tanky při uplatňování Listiny.

⁷¹ Návrh nařízení, kterým se zavádí program AgoraEU na období 2028–2034.

⁷² Návrh nařízení, kterým se zavádí program Spravedlnost na období 2028–2034.

Komise rovněž vyzvala **sítě občanské společnosti**,⁷³ **aby posílily své úsilí o budování kapacit spoluprací na vzdělávání v oblasti Listiny a sdílením osvědčených postupů týkajících se Listiny**, a to na základě podpory a nástrojů vyvinutých Komisí a agenturou FRA⁷⁴. Konstatovala, že organizace občanské společnosti, obránci lidských práv a národní instituce pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a veřejní ochránci práv mají dobré předpoklady ke sdílení informací a pomoci lidem získat přístup k soudní ochraně, pokud jsou porušována jejich základních práva⁷⁵. **K účinnému prosazování základních práv mohou přispět zejména účinná soudní ochrana a strategická soudní řízení** a Komise financovala několik projektů zaměřených na budování kapacit občanské společnosti pro vedení strategických soudních řízení na základě Listiny⁷⁶.

V zájmu dalšího posílení provádění výše uvedených závazků **Komise vyzývá organizace občanské společnosti, obránce lidských práv a národní instituce pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a veřejné ochránce práv, aby posílili své úsilí o spolupráci a sdíleli osvědčené postupy týkající se Listiny**. Dále vyzývá tyto zúčastněné strany, jakož i odborníky z praxe v oblasti justice a příjemce finančních prostředků EU, **aby s agenturou FRA sdíleli judikaturu a další osvědčené postupy týkající se Listiny**⁷⁷, čímž podpoří aktualizaci databáze Charterpedia.

3.2. Úloha národních institucí pro lidská práva

Druhá část strategie uplatňování Listiny zdůrazňuje **význam silných a nezávislých národních institucí pro lidská práva**. Díky širokému mandátu, který se vztahuje na všechna základní práva, mají národní instituce pro lidská práva jedinečnou úlohu při zajišťování ochrany základních práv ze strany státních subjektů a při vytváření vazeb mezi vládami a občanskou společností⁷⁸. Ve strategii uplatňování Listiny proto Komise vyzvala členské státy, které nezměnily nezávislou národní instituci pro lidská práva, aby tak učinily. Vyzvala rovněž ostatní členské státy, aby zajistily, že národním institucím pro lidská práva budou v rámci jejich pověření poskytnuty nástroje a prostředky k dosažení souladu s pařížskými zásadami OSN⁷⁹ a k odkazu na Listinu. Vzala na vědomí úlohu sítě ENNHRI při pomoci členským státům získat a udržet si akreditaci stupně A jejich národních institucí pro lidská práva⁸⁰, zejména prostřednictvím koordinace budování kapacit a sdílení osvědčených postupů týkajících se Listiny.

⁷³ Síť, jako je ENNHRI, evropská síť vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení (Equinet) a Evropská síť veřejných ochránců práv, a síť zaměřené na potřeby specifických skupin.

⁷⁴ Viz konzultace s ENNHRI, evropskou sítí vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení (Equinet) a Evropskou sítí veřejných ochránců práv a jejich členy (orgány pro základní práva), otázka č. 10.

⁷⁵ Pouze 30 % orgánů pro základní práva uvádí, že využívá Listinu k poskytování informací o dostupných opravných prostředcích nebo podpoře obětí, a 30 % uvádí, že využívá Listinu v soudních sporech nebo strategických soudních sporech; konzultace s orgány pro základní práva, otázka 3 d).

⁷⁶ V letech 2022 až 2024 bylo v rámci programu CERV vynaloženo 15 milionů EUR na financování 35 projektů týkajících se Listiny a strategických soudních sporů.

⁷⁷ Prostřednictvím Charter@fra.europa.eu.

⁷⁸ [COM\(2024\) 800](#), s. 32.

⁷⁹ [Zásady týkající se postavení vnitrostátních institucí \(pařížské zásady\) | OHCHR, CM/Rec\(2021\)1](#).

⁸⁰ [Národní instituce pro lidská práva, jejichž hodnocení vykazuje plný soulad s pařížskými zásadami OSN, mají akreditaci stupně A](#).

Po přijetí strategie uplatňování Listiny **získalo akreditaci stupně A dalších pět národních institucí pro lidská práva** (v Rakousku, na Kypru, v Estonsku, ve Slovinsku a Švédsku)⁸¹ a v Česku a Rumunsku⁸² bylo dosaženo pokroku při zřizování akreditované národní instituce pro lidská práva. Síť ENNHRI pomáhá určeným institucím získat a zvýšit svou akreditaci prostřednictvím technického poradenství a konzultací. Komise sleduje situaci veřejných ochránců práv, národních institucí pro lidská práva, orgánů pro rovné zacházení a dalších nezávislých orgánů ve svých zprávách o právním státu v rámci pilíře „další institucionální otázky týkající se systému brzd a protivah“.

Po přijetí strategie uplatňování Listiny se **síť ENNHRI a národní instituce pro lidská práva stále více zapojují do podpory uplatňování Listiny**⁸³. Síť ENNHRI organizuje budování kapacit pro Listinu a spolu se svými členy přispívá k přípravě právních předpisů a politik, které se dotýkají základních práv a základních hodnot⁸⁴.

Na podporu úsilí národních institucí pro lidská práva **Komise zváží potřebu přijetí dalších pokynů týkajících se role národních institucí pro lidská práva podle práva EU**, a to i při uplatňování Listiny a včetně způsobu, jakým by je členské státy mohly podporovat. Komise bude národní instituce pro lidská práva při uplatňování Listiny i nadále podporovat, a to i prostřednictvím financování z programu CERV na období 2021–2027 a navrhovaného programu AgoraEU, jakmile bude přijat.

Komise dále vyzývá národní instituce pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a veřejné ochránce práv, aby i nadále podporovali uplatňování Listiny prostřednictvím specializovaných činností ve svých členských státech, a to i **poskytováním informací a poradenství jednotlivcům o základních právech** a o tom, jaké prostředky nápravy lze využít v případě, že byla základní práva porušena.

Je třeba dále usilovat o to, aby národní instituce pro lidská práva mohly podporovat uplatňování Listiny ve všech členských státech⁸⁵. Komise proto **vyzývá členské státy, aby do konzultačních procesů zapojily národní instituce pro lidská práva** a umožnily jim tak při přípravě právních předpisů a politik v oblastech, na které se Listina vztahuje, smysluplně přispívat k hodnocení dopadů na základní práva. **Členské státy také vyzývá, aby rozvíjely**

⁸¹ [Členství – GANHRI](#), [Naši členové – ENNHRI](#).

⁸² [Příspěvek sítě ENNHRI ke konzultaci](#), s. 9–10.

⁸³ Národní instituce pro lidská práva uvádějí, že Listina přináší přidanou hodnotu tím, že posiluje právní argumenty a obhajobu a podporuje výklad právních norem EU. Respondenti uvádějí, že Listinu využívají při podávání zpráv (70 %), pořádání školení (61 %), zvyšování povědomí o základních právech (83 %), vyřizování stížností (61 %), poskytování poradenství státním subjektům ohledně nových politik (52 %) a navrhování právních předpisů (57 %), poskytování informací o opravných prostředcích nebo podpoře obětí (49 %), vedení kampaní (48 %) a při vedení soudních sporů nebo strategických soudních sporů (30 %). Konzultace s orgány pro základní práva, otázky 3, 4 a 5.

⁸⁴ [Příspěvek sítě ENNHRI ke konzultaci](#); [akční plán pro posílení uplatňování Listiny základních práv v Evropské unii \(2021–2024\)](#); [činnosti národních institucí pro lidská práva při provádění Listiny základních práv EU](#).

⁸⁵ Pokud jde o problémy při smysluplném přispívání k přípravě právních předpisů s dopadem na základní práva, respondenti poukazují na nedostatečný přístup k veřejným dokumentům nebo informacím (9 %), nedostatečný zájem orgánů o spolupráci s těmito subjekty (22 %), nedostatek strukturovaných koordinačních kanálů (30 %), omezené znalosti o významu Listiny (35 %) a celkové pracovní vytížení a priority (43 %); konzultace s orgány pro základní práva, otázka č. 20; [Příspěvek sítě ENNHRI ke konzultaci](#), s. 3.

iniciativy zaměřené na zvyšování povědomí a budování kapacit s ohledem na Listinu na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, a to na základě sdílených poznatků národních institucí pro lidská práva, obránců lidských práv, občanské společnosti, místních a regionálních orgánů a vlády.

3.3. Odborníci z praxe v oblasti justice

Soudci a další odborníci z praxe v oblasti justice mají jedinečnou úlohu při zajišťování aplikace základních práv. Ve strategii uplatňování Listiny se Komise zavázala financovat možnosti školení týkající se Listiny pro soudce a další odborníky z praxe v oblasti justice v rámci **programu Spravedlnost**⁸⁶. Ve **strategii justičního vzdělávání na období 2021–2024** Komise upřesnila, že pracovníkům v oblasti justice by se mělo dostat speciálního vzdělávání o Listině, její oblasti působnosti a konkrétních základních právech, jakož i o jejím vztahu k vnitrostátnímu právu a Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP)⁸⁷.

Vnitrostátní soudy se na Listinu odkazují stále více⁸⁸. **Počet žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce s odkazem na Listinu se od roku 2020 každoročně zvyšoval** a v roce 2024 dosáhl 128 žádostí⁸⁹. Podle konzultací s odborníky z praxe v oblasti justice, které byly provedeny na podporu tohoto přezkumu, **se má za to, že Listina přidává hodnotu jako další právní norma** k ústavním předpisům a mezinárodním závazkům v oblasti lidských práv, zejména v případech migrace a azylu a při uplatňování právních předpisů EU týkajících se evropského zatýkacího rozkazu, ochrany údajů, ochrany dětí a daní. Odpovídající odborníci z oblasti justice se rovněž odvolávají na uplatňování procesních článků Listiny (články 47–50)⁹⁰. Odborníci z praxe však uvádějí určité obtíže, s nimiž se setkávají při určování použitelnosti Listiny⁹¹.

Justiční vzdělávání v záležitostech Listiny se zatím nedostalo k většímu počtu odborníků z praxe v oblasti justice⁹². Nejčastěji uváděnými důvody neúčasti na tomto vzdělávání jsou nedostatečná informovanost⁹³ nebo nedostatečné možnosti školení na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU⁹⁴. **Komise bude justiční vzdělávání týkající se Listiny i nadále podporovat**, a to

⁸⁶ Financování se skládalo z grantů na akce (ve výši přibližně 4 milionů EUR ročně), grantu na provozní náklady pro EJTN ve výši přibližně 11,2 milionu EUR ročně a veřejných zakázek (méně než 1 milion EUR ročně). Na justiční vzdělávání připadá přibližně 36 % rozpočtu programu, tj. zhruba 15 až 16 milionů EUR ročně. Komise rovněž podporuje činnost agentury Akademie evropského práva, která zvyšuje povědomí soudců a právníků o uplatňování Listiny. Úloha Listiny je zkoumána v rámci vzdělávacích kurzů, což platilo i pro každý rok v letech 2021–2025. Další informace jsou uvedeny v dokumentu [COM\(2024\) 456](#), s. 10.

⁸⁷ [COM\(2020\) 713](#), s. 2.

⁸⁸ Agentura FRA, [Zpráva o základních právech](#) za rok 2024, s. 122; [Zpráva o základních právech](#) za rok 2023, s. 45; a [Zpráva o základních právech](#) za rok 2022, s. 37.

⁸⁹ Agentura FRA, [Zpráva o základních právech](#) za rok 2025, s. 94.

⁹⁰ Konzultace s odborníky z praxe v oblasti justice, otázka č. 16.

⁹¹ Obtíže, které uvádějí právníci zmiňující, že Listinu uplatňují pouze zřídka (23 %) nebo nikdy (20 %), se týkají určení použitelnosti Listiny na konkrétní případ (7,5 %), nedostatku času na ověření použitelnosti (8,5 %) a nedostatečné přidané hodnoty v porovnání s EÚLP (3 %); konzultace s odborníky z praxe v oblasti justice, otázky č. 15 a 17. Na tyto otázky neodpovědělo 73,4 % respondentů, což ovlivňuje průkaznost výsledků.

⁹² 29 % odborníků z praxe v oblasti justice uvedlo, že se zúčastnilo osobního školení o Listině a 21 % odborníků uvedlo, že se zúčastnilo školení online; konzultace s odborníky z praxe v oblasti justice, otázky č. 4 a 6.

⁹³ 54 %; konzultace s odborníky z praxe v oblasti justice, otázka č. 6 b.

⁹⁴ Na vnitrostátní úrovni 57 % a na úrovni EU 34 %; konzultace s odborníky z praxe v oblasti justice, otázka č. 10. Z odpovídajících vzdělávacích organizací považuje 61 % možnosti vzdělávání za dostatečné na vnitrostátní úrovni a 89 % na úrovni EU.

i prostřednictvím navrhovaného programu Spravedlnost v rámci nového víceletého finančního rámce, jakmile bude přijat⁹⁵. Komise proto **vyzývá členské státy, aby zajistily, že počítačnické a další justiční vzdělávání týkající se Listiny bude probíhat v jejich národních jazycích.**

Ve strategii uplatňování Listiny se Komise rovněž zavázala podpořit vývoj nástroje e-learningu pro soudce. V prosinci 2025 Komise zveřejní **elektronické kurzy v kostce o právu EU**, což jsou krátké online vzdělávací kurzy, které shrnují hlavní rysy práva EU ve více než 40 tématech, včetně Listiny⁹⁶. Na začátku roku 2026 Komise rovněž zveřejní **53 bezplatných online výukových kurzů o Listině**, které v 30minutových lekcích představí každý podstatný článek a obecná ustanovení Listiny. Příslušná judikatura ke každému článku bude shrnuta v doplňkové písemné příručce. Kurzy jsou určeny státním úředníkům a úředníkům EU. Všechna výše uvedená školení budou veřejně přístupná na „evropské vzdělávací platformě“ portálu evropské e-justice.

V zájmu zajištění dostupnosti informací o Listině vyzvala Komise sítě soudců a dalších **odborníků z praxe v oblasti justice ke spolupráci na školení a sdílení osvědčených postupů při uplatňování Listiny**, při které mohou vycházet z podpory a nástrojů nabízených Komisí, Evropskou sítí pro justiční vzdělávání (EJTN) a Agenturou pro základní práva. Povědomí o těchto materiálech a jejich používání však zůstává nízké⁹⁷. To odráží další potřebu praktických pokynů a informací o judikatuře k Listině, jako jsou databáze a informativní přehledy, jakož i výměny osvědčených postupů o uplatňování Listiny a překladu klíčových materiálů do národních jazyků⁹⁸. Komise proto bude ve spolupráci s agenturou FRA **i nadále zvyšovat povědomí justičních pracovníků o stávajících online vzdělávacích zdrojích** o Listině a vyzývá instituce poskytující justiční vzdělávání, aby tyto zdroje využívaly při poskytování vzdělávání. Rovněž **vyzývá členské státy, aby sdílely informace o stávajících možnostech vzdělávání a online nástrojích týkajících se Listiny se soudními zaměstnanci**, a zároveň zajistily náležitě dodržování zásady nezávislosti soudů. Komise rovněž zvýší přístupnost svých nových online kurzů o Listině a na svých internetových stránkách bude nadále poskytovat informace o Listině a jejím uplatňování.

Komise uznala, že **digitalizace justice** má potenciál zlepšit schopnost soudů účinně řešit otázky základních práv⁹⁹, a proto podporuje úsilí členských států o digitalizaci. Digitalizace justice musí být zároveň prováděna způsobem, který zajistí dodržování základních práv, mimo jiné tak, že zajistí, aby osobní soudní řízení byla dostupná stranám, které je potřebují k účinnému uplatnění svých základních práv¹⁰⁰.

⁹⁵ [COM\(2025\) 463 final](#); [COM\(2025\) 801](#).

⁹⁶ Také „[Vzdělávací videa pro soudce a právníky o poslání, příslušnosti a postupech Soudního dvora Evropské unie](#)“.

⁹⁷ Odborníci z praxe v oblasti justice uvádějí, že využili výukový materiál o Listině na portálu e-justice (16 % respondentů), databázi Charterpedia (7,5 %), příručky agentury FRA k Listině (13,8 %) a příručky agentury FRA a Rady Evropy k Listině a EÚLP (19,15 %). 59 % respondentů nevyužilo žádný z dostupných školicích nástrojů; konzultace s odborníky z praxe v oblasti justice, otázka č. 7.

⁹⁸ Konzultace s odborníky z praxe v oblasti justice, otázka č. 11.

⁹⁹ [COM\(2025\)801 final](#); [COM\(2025\)802 final](#), s. 2.

¹⁰⁰ [COM\(2023\) 786 final](#), Účinná právní ochrana a přístup ke spravedlnosti, s. 5.

4. Podpora využívání Listiny jako kompasu pro orgány EU

Komise ve své strategii uplatňování Listiny zdůrazňuje, že dodržování Listiny má zásadní význam pro udržitelnost právních předpisů EU. Zavázala se **posuzovat soulad klíčových iniciativ**, které by mohly mít zásadní dopad na základní práva, **s Listinou** již od přípravné fáze a v průběhu celého procesu rozhodování¹⁰¹.

S cílem lépe pomoci zaměstnancům EU při posuzování dopadů na základní práva aktualizovala Komise **pokyny pro své zaměstnance týkající se uplatňování Listiny při posuzování dopadů**¹⁰² a bude je šířit jako zdroj informací pro tvůrce politik na vnitrostátní a místní úrovni, jak se zavázala ve strategii. Kromě pravidelných školení o zlepšování právní úpravy připravila Komise **specializovaný vzdělávací kurz na téma „Listina základních práv EU při posuzování dopadů“**, jehož cílem je proškolit zaměstnance EU v oblasti Listiny a vést je k posuzování dopadů legislativních návrhů na základní práva v souladu s pravidly zlepšování právní úpravy¹⁰³. Agentura FRA rovněž poskytuje poradenství orgánům EU a členským státům ohledně posuzování dopadů návrhů právních předpisů a politik na základní práva. **Online kurzy Komise o Listině** obsahují rady pro zaměstnance EU o tom, jak zajistit dodržování základních práv při formulování legislativních iniciativ.

Komise při přípravě svých iniciativ čerpá z **příspěvků zúčastněných stran**, a to i pokud jde o **začleňování Listiny do svých politik a návrhů**¹⁰⁴. Občanská společnost je rovněž zapojena prostřednictvím řady decentralizovaných forem strukturovaného dialogu a konzultací a účastní se řady expertních skupin Komise. Nová Strategie EU pro občanskou společnost vytváří společný rámec, kterým by se měla řídit a posilovat spolupráce Komise s organizacemi občanské společnosti.

Pracovní skupina Komise pro rovnost¹⁰⁵ se snaží zajistit, aby se hlediska rovnosti promítala do všech iniciativ. Pracovní skupina vypracovala procesy, které mají zaměstnancům Komise pomoci zajistit, aby politiky, právní předpisy a programy financování EU podporovaly rovnost žen a mužů a bojovaly proti diskriminaci. Poskytla také školení pro zaměstnance o začleňování rovnosti¹⁰⁶. **Strategie Unie rovnosti** navíc pomáhají převádět rovnost a nediskriminaci do politických opatření¹⁰⁷.

¹⁰¹ Tyto závazky navazují na neustálé úsilí informovat zaměstnance EU o požadavcích v oblasti základních práv, viz [COM\(2010\) 057](#).

¹⁰² C(2025) 8354. Pokyny doplňují [nástroj č. 29 souboru nástrojů pro zlepšování právní úpravy](#) pro „základní práva, včetně podpory rovnosti“. Podle nástroje č. 29 musí být všechny akty a iniciativy Komise v souladu s Listinou.

¹⁰³ Kurz probíhá čtyřikrát ročně online. V letech 2023 a 2024 bylo v osmi vzdělávacích kurzech vyškoleno přibližně 170 zaměstnanců EU. Čtyři vzdělávací kurzy v roce 2025 probíhají.

¹⁰⁴ Mimo jiné prostřednictvím portálu [„Podělte se o svůj názor – Veřejné konzultace a zpětná vazba“](#) a cílených konzultací. Portál byl aktualizován na jednotné vstupní místo pro veřejné konzultace, evropskou občanskou iniciativu a interaktivní diskusní platformu.

¹⁰⁵ Tvoří ji zástupci všech útvarů Komise a Evropské služby pro vnější činnost a pomáhá jí sekretariát.

¹⁰⁶ Do listopadu 2024 uspořádala pracovní skupina 23 školení pro zaměstnance Komise a přispěla ke zvýšení činnosti zvyšování povědomí.

¹⁰⁷ [Rovnost a začlenění: hlavní opatření – Evropská komise](#). V říjnu 2025 přijala Komise [strategii pro rovnost LGBTIQ osob na období 2026–2030](#). Strategie navazuje na předchozí strategii a usiluje o stanovení společných cílů, poskytnutí pokynů a posílení koordinace. [Plán pro práva žen](#), přijatý v březnu 2025, obsahuje závazky týkající

Pomůckou pro používání Listiny orgány EU jsou také **úmluvy o lidských právech, jichž je EU smluvní stranou**¹⁰⁸, neboť EU se při tvorbě právních předpisů musí držet jejich norem. Přistoupení EU k těmto úmluvám tak posiluje provádění Listiny v oblastech politiky, na které se tyto úmluvy vztahují¹⁰⁹. Dále pokračoval proces přistoupení EU k **Evropské úmluvě o lidských právech**¹¹⁰ s cílem zajistit, aby základní práva v EU podléhala další vnější kontrole.

V zájmu rozvoje začleňování Listiny v rámci celého legislativního procesu EU Komise **vyzvala Evropský parlament a Radu, aby nástroje, které mají k dispozici**¹¹¹, **využívaly s cílem zajistit účinné uplatňování Listiny**. Předsednictví Rady uspořádala školení o uplatňování Listiny pro zaměstnance Rady a delegace členských států. V roce 2024 se školení zaměřilo na úlohu jednotlivých institucí při posuzování dopadů na základní práva při provádění hodnocení dopadů. S cílem dále posílit tuto činnost **Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby uspořádaly výměny osvědčených postupů** s cílem zajistit dodržování Listiny v průběhu celého legislativního cyklu. **Pobízí Radu, aby v pracovních skupinách Rady nadále zvyšovala povědomí o svých pokynech týkajících se dodržování základních práv**.

V souladu se strategií uplatňování Listiny Komise nadále zajišťovala, aby **vnitřní a vnější činnosti EU na podporu a ochranu základních práv byly jednotné** a vzájemně se posilovaly. V roce 2020 přijala Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024¹¹². Plán je vodítkem pro dvoustrannou a mnohostrannou činnost EU v oblasti lidských práv a je v souladu s Listinou¹¹³.

se rovnosti žen a mužů v souladu s článkem 23 Listiny. Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2026–2030 bude vycházet z tohoto plánu a představí opatření na podporu genderové rovnosti. Na [Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025](#) naváže nová [Strategie EU proti rasismu na období 2026–2030](#). Akční plán potvrzuje, že opatření pro boj proti diskriminaci, rasismu, xenofobii a dalším druhům nesnášenlivosti se opírají o zavedený právní rámec EU, včetně rovnosti a nediskriminace, jak je stanoveno v článcích 20 a 21 Listiny. Totéž je zdůrazněno ve [strategickém rámci EU pro rovnost, začlenění a účast Romů na období 2020–2030](#) v souvislosti s opatřeními zaměřenými na potírání protiromského smýšlení a diskriminace Romů. Zpráva v polovině období o jeho provádění, zveřejněná v roce 2024, zdůrazňuje soulad s Listinou jako horizontální zásadu. Viz také [Strategie EU pro boj proti antisemitismu a podporu židovského života \(2021–2030\)](#).

¹⁰⁸ Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí ([přistoupení EU k Istanbulské úmluvě | EUR-Lex](#)). Istanbulská úmluva se stala druhou mezinárodní úmluvou o lidských právech, ke které EU přistoupila, a to po Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením ([rozhodnutí – 2010/48 – CS – EUR-Lex](#)).

¹⁰⁹ Zejména článek 21 Listiny o zákazu diskriminace, článek 23 o rovnosti žen a mužů a článek 26 o začlenění osob se zdravotním postižením. [Strategie práv osob se zdravotním postižením](#) obsahuje opatření k provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením v EU v souladu se základními právy osob se zdravotním postižením.

¹¹⁰ Žádost o posudek podle čl. 218 odst. 11 SFEU ze dne 21. listopadu 2025.

¹¹¹ Například pokyny Rady k ověření slučitelnosti se základními právy, Dok. 5377/15 ze dne 20. ledna 2015 nebo článek 40 jednacího řádu Evropského parlamentu a interinstitucionální dohoda o zdokonalení tvorby právních předpisů (Úř. věst. L 123, 12.5.2016, s. 12).

¹¹² EU podává zprávy o provádění [akčního plánu](#) ve výročních zprávách o lidských právech a demokracii ve světě. Viz například [Výroční zpráva o lidských právech a demokracii ve světě 2024](#). K provádění plánu využívá všechny nástroje, které má k dispozici, včetně Obecných zásad EU v oblasti lidských práv, závěrů Rady, demarší, strategické komunikace a dialogů o lidských právech.

¹¹³ V roce 2023 se při přezkumu v polovině období dospělo k závěru, že plán účinně řídil vnější činnosti v oblasti lidských práv a demokracie. V důsledku toho byl akční plán v roce 2024 prodloužen do prosince 2027. [EU prodloužuje svůj akční plán pro lidská práva a demokracii do roku 2027](#)

Na mnohostranné úrovni EU spolupracuje s Radou OSN pro lidská práva, třetím výborem a Valným shromážděním a podporuje mandát a nezávislost vysokého komisaře pro lidská práva. Od roku 2020 uskutečnila EU více než 60 dialogů a konzultací o lidských právech se třetími stranami¹¹⁴.

V souladu se svým závazkem zohledňovat **Listinu při přípravě a sjednávání obchodních a investičních dohod** EU nadále sleduje, jak země mimo EU dodržují mezinárodní normy v oblasti lidských práv¹¹⁵. EU provádí svou obchodní politiku včetně kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji ve svých obchodních dohodách, přičemž se řídí sdělením z roku 2022 s názvem „*Síla obchodních partnerství*“: *společně za zelený a spravedlivý hospodářský růst*¹¹⁶ a sdělením o „*důstojné práci na celém světě*“ z roku 2022¹¹⁷. Komise pokračovala v prověřování stížností zúčastněných stran týkajících se nedodržování závazků přijatých smluvními stranami obchodních dohod ze strany partnerů¹¹⁸.

Komise rovněž pokračovala v pomoci **zemím procesu rozšíření při sblížení s normami základních práv**. Kandidátské země musí postupně dosáhnout souladu s ustanoveními Listiny, aby dosáhly úplného souladu ke dni přistoupení. Komise v tomto ohledu poskytuje podporu v podobě finanční a technické pomoci a sleduje pokrok prostřednictvím každoročního balíčku zpráv týkajících se rozšíření¹¹⁹.

Kandidátské země a země, s nimiž byla uzavřena dohoda o přidružení, mohou požádat o **status pozorovatele v agentuře FRA**, který jim pomůže sladit jejich právní předpisy a politiky s *acquis* v oblasti základních práv. Albánie, Severní Makedonie a Srbsko mají v současné době status pozorovatele a další kandidátské země projeví zájem o jeho získání¹²⁰.

5. Posílení povědomí lidí o právech, která mají podle Listiny

Poslední část strategie uplatňování Listiny se zaměřuje na informovanost veřejnosti. **Průzkum Eurobarometr o znalostech Listiny** provedený na jaře 2025¹²¹ uvádí, že o Listině slyšelo 49 % lidí¹²², což svědčí o mírném pokroku od roku 2019. Pouze 12 % respondentů se však cítilo

¹¹⁴ Komise podporovala agentura FRA, která poskytla příklady toho, jak EU chrání Listinu.

¹¹⁵ [Všeobecný systém preferencí](#). Práce se provádí v rámci zvláštního pobídkového režimu pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věcí veřejných (GSP+) a prostřednictvím zapojení v rámci režimu „Vše kromě zbraní“. Součástí závazků smluvních stran obchodních dohod je navíc dodržování, podpora a uplatňování zásad Mezinárodní organizace práce týkajících se základních práv při práci. Ty se týkají zajištění svobody sdružování a práva na kolektivní vyjednávání, odstranění všech forem nucené nebo povinné práce, zrušení dětské práce, odstranění diskriminace v zaměstnání a povolání a bezpečné a zdravé pracovní prostředí.

¹¹⁶ [COM\(2022\) 409](#).

¹¹⁷ [COM\(2022\) 66](#).

¹¹⁸ [Jednotné kontaktní místo | Access2Markets](#).

¹¹⁹ Komise očekává, že partneři v rámci politiky rozšíření vytvoří instituce a rámce, které budou odrážet ty, jež jsou vyžadovány od členských států. Hodnotí současný stav a dosažený pokrok.

¹²⁰ Účast v agentuře FRA v roli pozorovatele je přínosná například pro zlepšení sběru dat, vzdělávání a budování kapacit.

¹²¹ Zvláštní průzkum Eurobarometr 563; průzkum je založen na rozhovorech s 26 319 lidmi v celé EU.

¹²² Povědomí o Listině se ve srovnání s údaji z průzkumu z roku 2019 zvýšilo ve 24 z 27 členských států (zvláštní průzkum Eurobarometr 487b). Největší nárůst znalostí zaznamenaly Malta (+24 procentních bodů), Kypr (+17 p. b.) a Maďarsko (+15 p. b.). V Rakousku (-4 p.b.) a Rumunsku (-3 p.b.) došlo k poklesu, zatímco v Řecku se hodnota nezměnila. To představuje nárůst o šest procentních bodů v porovnání s rokem 2019 a o deset procentních bodů v porovnání s nejstaršími dostupnými údaji z roku 2012.

být dobře informováno o svých právech vyplývajících z Listiny, což naznačuje, že je třeba dále zvyšovat informovanost. Respondenti mají zájem dozvědět se více o tom, kam se obrátit v případě porušení práv (64 %) ¹²³, o obsahu Listiny (62 %) a o tom, kdy se uplatňuje (62 %) ¹²⁴.

Účinná právní ochrana má zásadní význam, protože umožňuje jednotlivcům uplatňovat svá základní práva. Průzkum Eurobarometr z roku 2025 ukázal, že v případě porušení práv vyplývajících z Listiny by si 23 % lidí stěžovalo na policii, 21 % by se obrátilo na orgán EU a 18 % na vnitrostátní soud. Pouze 5 % by se obrátilo na organizaci občanské společnosti. Tyto výsledky se od průzkumu z roku 2019 liší jen nepatrně.

Již ve strategii z roku 2010 Komise upozornila na to, jak obtížné je pro lidi znát vhodné právní prostředky v případech, kdy je Listina porušena. Komise ročně obdrží v průměru 1 500 dopisů od občanů týkajících se porušování základních práv, které se většinou týkají situací, v jejichž případě nedisponuje žádnými pravomocemi, protože tyto situace nesouvisí s právem EU. Vzhledem k tomu, že členské státy nesou primární odpovědnost za zajištění prostředků nápravy v individuálních případech, vyzvala je Komise ve strategii uplatňování Listiny, aby vyvinuly iniciativy na podporu informovanosti občanů o jejich právech vyplývajících z Listiny a o tom, kam se mohou obrátit v případě porušení svých práv, a to zejména prostřednictvím posílení postavení místních zástupců. Tyto iniciativy však zůstávají veřejnosti z velké části neznámé ¹²⁵. Existuje tedy **potenciál poskytnout veřejnosti více informací o tom, jak najít účinné prostředky nápravy**. Komise proto **vyzývá členské státy, aby ve spolupráci s nezávislými institucemi pro základní práva a občanskou společností sdílely informace o základních právech** a dostupných prostředcích nápravy v případech porušování základních práv na všech úrovních.

Ve strategii uplatňování Listiny Komise rovněž zdůraznila **zásadní úlohu místních orgánů při zvyšování povědomí o Listině**. Místní a regionální orgány mají dobré předpoklady k tomu, aby organizovaly iniciativy na zvyšování povědomí, včetně informačních kampaní, aktivit na zapojení komunity, školení pro místní úředníky a osvětových akcí, jako jsou „Dny Listiny“. I když je tento potenciál v současné době využíván nedostatečně ¹²⁶, je toto úsilí nadále důležité pro přiblížení Listiny lidem.

Komise rovněž vzala na vědomí, že je důležité vysvětlovat lidem základní práva na základě skutečných příběhů. V letech 2021–2022 provedla osvětovou kampaň, jejímž cílem bylo

¹²³ Nárůst o 3 p. b. v porovnání s průzkumem v roce 2019.

¹²⁴ Nárůst o 1 p. b. v porovnání s průzkumem v roce 2019. Pouze 11 % respondentů dokázalo definovat, kdy se Listina uplatňuje, tj. kdy jednají orgány EU a kdy členské státy provádějí právo EU. To nicméně představuje zlepšení oproti 7 % v průzkumu z roku 2019. Zvláštní průzkum Eurobarometr 563, s. 18, 35; zvláštní průzkum Eurobarometr 487b, s. 15.

¹²⁵ 92 % odpovídajících kontaktních míst zmiňuje sdílení informací a osvědčených postupů týkajících se Listiny, ale nejsou k dispozici žádné informace o poskytování informací veřejnosti. Pouze 20 % odpovídajících organizací občanské společnosti uvedlo, že Listinu propagují poskytováním informací o dostupných prostředcích nápravy; konzultace s občanskou společností, otázka č. 20.

¹²⁶ Konzultace s místními a regionálními orgány, otázky č. 12 a 13, kde 4 % respondentů uvedla, že prováděla komunikační činnosti o základních právech s místní komunitou, a 6 % s místními politiky.

informovat lidi o jejich právech vyplývajících z Listiny¹²⁷. V roce 2025, při příležitosti **25. výročí vyhlášení Listiny**, vede Komise kampaň na sociálních sítích s cílem zvýšit povědomí o jednotlivých člancích Listiny a o tom, co základní práva pro lidi znamenají¹²⁸.

Také program Erasmus+ podpořil projekty týkající se základních práv a **šíření informací o Listině mezi mladými lidmi**¹²⁹. Vzdělávání v oblasti základních hodnot a lidských práv je rovněž klíčovou součástí agendy výchovy ke globálnímu občanství v rámci programu DEAR (poskytování informací a zvyšování povědomí o rozvojové problematice)¹³⁰.

Ve strategii uplatňování Listiny se Komise rovněž zavázala **zvýšit povědomí dětí o jejich právech** v rámci Strategie EU pro práva dítěte¹³¹. Strategie, přijatá v roce 2021, byla vypracována s dětmi a pro děti s cílem přiblížit dětem politiky a právní předpisy EU¹³². Děti se také podílely na přípravě pokynů pro zjednodušení a zpřístupnění dokumentů¹³³. Od roku 2022, kdy byla zřízena **platforma EU pro účast dětí**¹³⁴, byly děti konzultovány u vybraných politických iniciativ a zapojeny do „překladač“ těchto iniciativ do podoby vstřícné k dětem.

V zájmu dalšího posílení poskytování informací a zvyšování povědomí o Listině **bude Komise pokračovat ve financování tohoto úsilí na vnitrostátní, místní a regionální úrovni** prostřednictvím programu CERV a jeho nástupce, složky CERV+ navrhovaného programu AgoraEU, jakmile bude přijat, a prováděním vlastních informačních akcí, včetně komunikačních aktivit a konference u příležitosti 25. výročí Listiny.

6. Závěr

Čtvrt století po svém vyhlášení je **Listina pevnou součástí politik a právních předpisů EU, jakož jejich provádění a uplatňování v členských státech**. Tento přezkum v polovině období ukazuje, že většina politických závazků strategie uplatňování Listiny byla splněna. Komise posílila spolupráci s členskými státy, podpořila občanskou společnost a nezávislé orgány pro základní práva, podpořila justiční vzdělávání a posílila používání Listiny v legislativních procesech. Konzultace provedené v rámci tohoto přezkumu dále potvrzují, že zúčastněné strany v celé EU přijímají smysluplná opatření v souladu se strategií.

Současně přetrvávají problémy při zajišťování účinného uplatňování Listiny. Je třeba zlepšit povědomí o Listině mezi orgány veřejné správy, odborníky a širší veřejností. Pro zajištění důsledného provádění a uplatňování Listiny na všech úrovních jsou i nadále nezbytné trvalé budování kapacit, lepší přístup k informacím a monitorování a prosazování. Úsilí by se mělo zaměřit zejména na širší poskytování informací a školení, aby těchto opatření mohlo využít

¹²⁷ [#RightHereRightNow](#). Kampaň se týkala pěti základních práv a zaměřila se na věkové skupiny 15–24 let a 25–39 let na CY, na MT, v NL a SE. U osob, které kampaň oslovila, bylo o 30 % pravděpodobnější, že budou o Listině vědět, o 14,85 % pravděpodobnější, že si budou vědomy úlohy EU při ochraně základních práv.

¹²⁸ EU Rights | LinkedIn; [EU Justice and Consumers | Facebook](#).

¹²⁹ [COM\(2024\) 456 final](#), s. 13.

¹³⁰ [Projekty – Program EU DEAR](#).

¹³¹ [Strategie EU pro práva dítěte, COM/2021/142 final](#).

¹³² Viz [Plán Evropské unie pro práva dětí](#), verze strategie pro děti vstřícná k dětem.

¹³³ [Creating child-friendly versions of written documents, a guide \(„Tvorbou verzí písemných dokumentů vstřícných k dětem, příručka“\)](#).

¹³⁴ [Platforma EU pro účast dětí | Evropská unie](#). Webové stránky platformy poskytují informace pro děti a informace o jejich právech způsobem, který je zaměřen na děti a je k nim vstřícný. Platforma podporuje a uplatňuje v praxi právo dětí být vyslyšeny.

mnohem více úředníků, zúčastněných stran občanské společnosti a justičních pracovníků a aby se tak zlepšilo celkové uplatňování Listiny. Tento přezkum v polovině období stanoví další opatření v těchto oblastech.

Ve druhé polovině provádění strategie uplatňování Listiny bude Komise nadále rozvíjet své výroční zprávy o Listině a přijme vylepšená opatření na podporu provádění a uplatňování Listiny v členských státech. Kontaktní místa pro záležitosti Listiny budou tvořit síť Komise, která bude organizovat jejich práci, aby je podpořila při zajišťování účinné koordinace a spolupráce při uplatňování Listiny; Komise rovněž zahájí program vzájemného učení, který pomůže vnitrostátním zúčastněným stranám vyměňovat si osvědčené postupy týkající se Listiny na všech úrovních. Stejně tak je třeba dále usilovat o to, aby občanská společnost, obránci lidských práv a nezávislé orgány pro základní práva měli i nadále možnost podporovat uplatňování Listiny. Komise bude provádět opatření v rámci Strategie EU pro občanskou společnost a prozkoumá potřebu dalších pokynů, pokud jde o úlohu národních institucí pro lidská práva podle práva EU.

Je třeba přijmout rozhodná opatření k posílení dodržování a ochrany práv vyplývajících z Listiny ve všech oblastech politiky EU. Členské státy a další zúčastněné strany se proto vyzývají, aby tuto zprávu šířily na celostátní, regionální a místní úrovni. K zajištění toho, aby Listina byla prováděna a uplatňována od roku 2026 do roku 2030 a dále je zapotřebí pokračovat ve spolupráci mezi orgány EU, členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami.